

РАЗДЕЛ 5

ПРОГРАМА ОТ МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ НАВОДНЕНИЯ

5.2. Програма от мерки за Източнбеломорски район

5.2.4. Източници на финансиране на мерките, включени в ПУРН за ИБР

Настоящият анализ цели да даде отговор на следните въпроси:

- Кои са потенциалните източници за финансиране на мерки от ПУРН за периода 2016-2021 г.?
- Какви видове мерки/групи от мерки могат да бъдат подкрепени от тези източници?
- Какъв е очакваният размер на средствата от тези източници, който може да бъде насочен за финансиране на мерки от ПУРН – съгласно различни сценарии?

Разгледани са следните източници за финансиране:

- Държавен бюджет, вкл. целеви субсидии от държавния бюджет за дейности свързани със защита от наводнения; национално публично съфинансиране на проекти по линия на ЕС и ведомствени разходи на администрацията, свързани с управлението на водите
- Общински бюджети
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДОС)
- Оперативна програма „Региони в растеж 2014-2020 г.“
- Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“
- Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.
- Програми за териториално сътрудничество
- Хидромелиоративни системи

1. Държавен бюджет

Средства от държавния бюджет, които се насочват за дейности, попадащи в обхвата на ПУРН, се изразходват основно по няколко направления:

- Целеви субсидии от държавния бюджет за дейности, свързани със защита от наводнения
- Национално публично съфинансиране на проекти по линия на ЕС
- Ведомствени разходи на администрацията, свързани с управлението на водите.

1.1. Целеви субсидии от държавния бюджет за дейности, свързани със защита от наводнения

Тези средства се планират ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България, под формата на:

- Субсидия за защита на населението при пожари, бедствия и извънредни ситуации. Тези средства се планират под формата на отделна програма в рамките на бюджета на Министерството на вътрешните работи.
- Резерв за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последици от бедствия. Тези средства се планират като резерв за непредвидени и/или неотложни разходи по централния бюджет.

Тези средства се администрат от Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане (МВКП), която е орган на Министерски съвет.

Специфичното за двете групи средства е, че:

- Те са предназначени общо за бедствия и извънредни ситуации (вкл. пожари, свлачища, наводнения и др. бедствия), а не целево само за защита от наводнения.
- При планирането и отчитането на средствата не се прави разграничение между средства предназначени за постоянна защита и средства предназначени за оперативна защита, т.е. това са общо средствата за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия.

След разпределянето им с решение на МВКП, тези средства се отчитат в бюджетите на институциите, на която са отпуснати (напр. министерства, общини и др.). От гл.т. на бюджетните функции, тези средства се отчитат във Функция „Отбрана и сигурност“, Група Д “Защита на населението, управление на дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии“ по Единната бюджетна класификация (ЕБК). Справка за отчетените разходи сумарно за държавния бюджет и общинските бюджети е представена в следващата таблица.

Таблица 1. Общо отчетени разходи за защита на населението, управление на дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии по държавния бюджет и общинските бюджети (млн.лв.)

	2010	2011	2012	2013	2014
Общо разходи	49,4	62,7	80,6	86	104,4
в т.ч.:					
Текущи нелихвени разходи	3,1	3,1	14,2	23,6	19,7
Капиталови разходи	0,7	0,3	8	0,4	0,2
Предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии	45,6	59,3	58,4	62	84,5

Източник: Годишни доклади по отчета за изпълнението на държавния бюджет на Република България

По данни от обобщена справка на МВКП, предоставена на МОСВ за целите на изпълнението на Проект „Оценка на възстановяването на разходите за водни услуги. Разработване на подход за определяне на ресурсните разходи и разходите за опазване на околната среда при оценката на възстановяването на разходите, както и подход за определяне на приноса на различните водоползватели към възстановяването”, за периода 2010-2012 г. МВКП е отпуснала общо 11,56 млн.лв. за финансиране за дейности конкретно свързани със защитата от наводнения (т.е. 3,85 млн.лв. средногодишно). През следващата 2014 година, която се характеризира с обилни валежи и наводнения, съгласно информация от Годишния доклад по отчета за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2014 г., са отпуснати 86,9 млн.лв. за справяне с последиците от наводненията. Тази информация показва, че: (1) в години с липса на наводнения държавният бюджет изразходва сравнително малко средства за защита от наводнения, т.е. за

превенция (5-8% от общите разходи за защита на населението, управление на дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии); (2) в години на наводнения, каквато е 2014 г., почти всички средства (83%) от средствата за защита при бедствия могат да бъдат изразходени за справяне с последиците от наводненията. В тази връзка експертно може да се прогнозира, че ежегодно с държавни субсидии могат да се осигуряват около 5 млн.лв. за превантивни действия, свързани с наводнения – съответно около 30 млн.лв. за периода 2016-2020 г., като това може да се приеме за оптимистичен сценарий. За реалистична прогноза могат да се приемат разходи на стойност 90% от оптимистичния сценарий (27 млн.лв.), а за песимистична прогноза – разходи на стойност 80% от оптимистичния сценарий (24 млн.лв.). В случай на възникнали наводнения, в зависимост от размера на щетите, е възможно целият ежегодно планиран ресурс за защита от бедствия (около 100 млн.лв.), както и ежегодно планираният в бюджета резерв за предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии (около 70 млн.лв.), да бъдат изразходвани за тези цели.

1.2. Национално публично съфинансиране на проекти по линия на ЕС

Това са средствата, които държавата насочва за съфинансиране на проекти по линия на ЕС. Размерът на тези средства се определя от процента на съфинансиране по съответния фонд на ЕС (Структурни фондове и Кохезионен фонд), който финансира дадените проекти. През програмния период 2014-2020 г. проекти за защита от наводнения ще се финансират в рамките на Приоритетна ос 4 на ОПОС. Размерът на националното публично съфинансиране за целия период по тази приоритетна ос е в размер на 11 779 249 евро (23 038 209 лв.), което представлява 15% от общата стойност на предвидените средства по приоритетната ос.

1.3. Ведомствени разходи на администрацията свързани със защитата от наводнения

Институционалният анализ на отговорните институции за реализация на мерките в обхвата на ПУРН показва, че различни управленски, регулаторни, контролни и информационни функции във връзка със защитата от наводненията изпълняват

МОСВ, МЗХ, МРРБ, МЕ, Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на МВР, областните дирекции на МВР, МВКВП и др. За изпълнението на посочените функции тези институции правят ведомствени разходи, за които обаче няма публикувана нито пълна информация, нито частични данни, въз основа на които чрез допускания да бъдат определени приблизителните разходи. Тъй като Директивата за наводненията влезе в сила през 2007 г., а първите ПУРН са в процес на приемане, се прави допускането, че тези разходи към настоящия момент са ниски, но с влизането в сила на ПУРН те ще се увеличат.

2. Общини

По линия на своите бюджети общините финансират редица дейности, попадащи в обхвата на ПУРН. Това са дейности, свързани с вменените им по закон компетенции в сферата на благоустройството и комуналните дейности - прочистване и корекции на речни корита, корекции на дерета и т.н. Отчитането на тези разходи в рамките на общинските бюджети не следва ясно разписани инструкции, както е при делегираните държавни дейности. Масовата практика е разходите за тези дейности да бъдат отчитани заедно с други разходи в Дейност 629 „Други дейности по опазване на околната среда“ на разходна функция „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда“ на общинските бюджети съгласно ЕБК.

Данните за разходите по посочената дейност се публикуват на равнище община като няма ясна диференциация между оперативни и инвестиционни разходи. Средствата, които общините изразходват за тази дейност, са от собствени приходи, т.е. не включват трансфери. Средствата, получавани от общините, за изпълнение на проекти по ОПОС и ПРСР се отчитат извънбюджетно и не се включват в посочената бюджетна дейност. Тъй като поради липсата на ясно разписани инструкции, в Дейност 629 се отчитат и средства по проекти, финансирани от ПУДООС, с цел да се елиминира „двойно броене“, размерът на средствата по ПУДООС за проекти за защита от наводнения за съответната година е изваден от средствата по Дейност 629 (ПУДООС като източник на средства за финансиране на дейности в обхвата на ПУРН е разгледан по-долу).

Разходите на общините за Дейност 629 в периода 2008-2013 г. са представени в следващата таблица.

Таблица 2. Разходи на общините по Дейност 629 (млн.лв.)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Дейност 629 „Други дейности по опазване на околната среда“	121,8	86,5	54,9	32,1	22,0	35,3
Общо бюджетни разходи на общините	4 972,6	4 760,8	4 303,2	4 207,9	4 117,1	4 453,7
Дял на разходите по Дейност 629 в общите бюджетни разходи на общините	2,5%	1,8%	1,3%	0,8%	0,5%	0,8%

Източник: База данни на Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ)

Данните показват, че размерът на собствените средства, които общините насочват за финансиране на дейности, свързани с прочистване и корекции на речни корита, корекции на дерета и т.н. е в пряка зависимост от динамиката на общите бюджетни разходи. В годините преди да настъпи негативното отражение на финансовата криза върху бюджетите им, общините са насочвали повече средства към тези дейности, както в абсолютен размер, така и като относителен дял в общите бюджетни разходи.

За целите на прогнозирането на размера на собствените средства, които общините могат да насочват за финансиране на дейности в обхвата на ПУРН, може да се направи допускане, че в периода 2016-2021 г. общините ежегодно ще заделят около 0,7% (осреднен дял за последните три анализирани години) от годишните си бюджетни разходи. При екстраполяция на бюджетните разходи със средния темп на изменение на общинските разходи от анализирания период, това прави приблизително 166,4 млн.лв. за целия период 2016-2020 г., като тази сума може да се приеме за оптимистичен сценарий. За реалистичен сценарий може да се приеме, че тези средства ще бъдат в размер на 90% от средствата по оптимистичния сценарий - т.е. 149,8 млн.лв., а като песимистичен сценарий – 80% от средствата по оптимистичния сценарий – т.е. 133,1 млн. лв.

3. Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

ПУДООС е юридическо лице, създадено по силата на чл.60 ал.1 от Закона за опазване на околната среда, и има статут на държавно предприятие по смисъла на чл. 62, ал. 3 от Търговския закон. Управлява се от управителен съвет, който се председателства от Министъра на околната среда и водите, а в състава му влизат

заместник председател – представител на МОСВ, изпълнителният директор на ИАОС, представител на Министерството на финансите, представител на НСОРБ, представител на бизнеса и изпълнителният директор на ПУДООС. Основен предмет на дейност на ПУДООС е реализация на екологични проекти и дейности в изпълнение на национални и общински стратегии и програми в областта на околната среда. За целта ПУДООС:

- предоставя безвъзмездно финансиране за екологични проекти на общини,
- отпуска заеми за финансиране на екологични проекти на общини, физически и юридически лица (безлихвени или нисколихвени заеми),
- предоставя субсидии за покриване на част или пълния размер на дължими лихви по банкови кредити, отпуснати за реализация на екологични проекти и обекти.

Финансират се:

- инвестиционни екологични проекти,
- неинвестиционни проекти и дейности за опазване и възстановяване на околната среда,
- проекти на МОСВ за развитие и поддържане на Националната система за мониторинг и контрол на околната среда и водите.

ПУДООС финансира проекти, свързани с изпълнението на политиките в сферата на управлението на водите, управлението на отпадъците, опазването на чистотата на атмосферния въздух, биоразнообразието и политиката за повишаване на общественото съзнание и култура, информационна и образователна дейност. От гл.т. на мерките, които се включват в ПУРН, ПУДООС осигурява финансиране на тези мерки главно по линия на изпълнението на политиките в сферата на управлението на водите.

Приходите на ПУДООС се формират от: постъпления от таксите, определени със специалните закони в областта на околната среда (Закон за опазване на околната среда, Закон за водите, Закон за управление на отпадъците, Закон за защитените територии и Закон за опазване чистотата на атмосферния въздух), целево предоставени средства от държавния бюджет за екологични програми, дарения, постъпления от лихви по депозити, глоби и имуществени санкции за

административни нарушения по Закона за опазване на околната среда и всички специални закони в областта на околната среда.

Разпределението на средствата за безвъзмездни помощи, предоставени от ПУДООС по направления на околната среда за периода 2009-2015 г. е представено в следващата таблица.

Таблица 3. Разпределение на средствата за безвъзмездни помощи, предоставени от ПУДООС по направления на околната среда за периода 2009-2015 г. (млн.лв.)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Политика в областта на управлението на водите	69,1	72,0	19,3	7,9	5,6	18,4	32,1
Политика в областта на управлението на отпадъците	7,6	0,5	3,5	17,3	24,8	15,4	47,2
Политика в областта опазване чистотата на атмосферния въздух	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Политика в областта на управлението на биоразнообразието	0,4	0,2	0,4	0,6	0,4	0,4	0,6
Политика за повишаване на общественото съзнание и култура, информационна и образователна дейност		1,2	1,7	1,5	3,4	2,9	4,1
ВСИЧКО	77,3	73,9	25,0	27,4	34,4	37,1	84,2

Източник: Годишни отчети на ПУДООС

Въз основа на данните от таблицата могат да се формулират следните по-важни изводи:

- Политиките в областта на управлението на водите и управлението на отпадъците са водещите направления, за които ПУДООС предоставя безвъзмездно финансиране.
- Размерът на предоставените средства по двете направления варира през годините, като това до голяма степен е резултат от политически решения на Управителния съвет. Като цяло, обаче, през последните години се

наблюдава спад в средствата, предоставени по проекти в областта на управлението на водите, в сравнение с 2009-2010 г.

В рамките на политиката по управление на водите ПУДООС финансира проекти, свързани с:

- Осигуряване на оптимално количество и качество вода на населението (в т.ч. изграждане на малки водоснабдителни обекти).
- Изграждане на съоръжения за защита и опазване на водните ресурси (в т.ч. корекция на речни корита, прочистване на речни корита, изграждане на подпорни стени и габиони и др.).
- Изграждане на канализационни мрежи и довеждащи колектори.
- Изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ).

От посочените проекти в обхвата на ПУРН попадат проектите за изграждане на съоръжения за защита и опазване на водните ресурси.

Средствата, отпуснати от ПУДООС за такива проекти, са представени в следващата таблица:

Таблица 4. Разходи на ПУДООС по политиката в областта на управлението на водите в т.ч. за подобряване на водните ресурси (млн.лв.)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Разходи за проекти за подобряване на водните ресурси	4,83	2,59	0,04	0,80	0,73	1,40	0,00
Общо разходи по политиката в областта на управлението на водите	69,07	72,00	19,32	7,93	5,58	18,43	32,12
Дял на разходите за проекти за подобряване на водните ресурси в общите разходи за политиката в областта на управлението на водите	7,0%	3,6%	0,2%	10,0%	13,0%	7,62%	0,00%

Източник: Годишни отчети на ПУДООС

Въз основа на информацията от таблицата може да се направи заключението, че в периода 2009-2015 г. ПУДООС е предоставял сравнително малко средства за дейности в потенциалния обхват на ПУРН. Това се обяснява с приоритетността,

която се отдава на проекти, свързани с изграждането на канализация и ПСОВ. ПУДООС осигурява значително финансиране за проекти, свързани с изграждане на канализационни системи, които биха могли да бъдат разглеждани като проекти, в обхвата на ПУРН. Въпреки това, средствата, предоставени от ПУДООС за изграждане на канализационни системи, няма да бъдат разглеждани като потенциален източник на финансиране на ПУРН, тъй като считаме, че тези проекти отговарят в по-голяма степен на целите на ПУРБ.

Съгласно разчети за 2016 г., публикувани на интернет страницата на ПУДООС:

- Планираните постъпления от такси за 2016 г. са на нива по-ниски от тези, наблюдавани в периода 2009-2013 г. – съответно 38 млн.лв.
- Същевременно очакваният размер на трансферите по линия на Закона за държавния бюджет за 2016 г. е около 40 млн.лв., което е два пъти по-високо в сравнение с размера на тези трансфери през последните години.
- Съгласно разчетите за политики в сферата на водите през 2016 г. ще бъдат изразходени съответно 33 705 486 лв., което е значително по-високо от средствата, които предприятието е отпуснало за проекти в сферата на водите през последните години.

Тези разчети на Предприятието показват, че всъщност по-голямата част от средствата ще дойдат от трансфери по линия на държавния бюджет – по 20 млн.лв. за 2016 г, а не толкова от такси, събирани от предприятието по силата на различните закони.

Въз основа на това и предвид поетите във връзка с членството в ЕС ангажименти за изпълнение на Рамковата директива за водите може да се направи допускането, че за годините от 2016 до 2020 г. ежегодно по линия на ПУДООС за проекти в сферата на водите ще бъдат изразходвани около 40 млн.лв.

В съответствие с решение на управителния съвет приоритетно ще бъдат финансирани следните проекти в сферата на водите:

- Довършване на довеждащи и главни колектори до ПСОВ за агломерации с над 10 000 еквивалентни жители в съответствие с чл. 127 от ЗВ.

- Довършване на канализационни мрежи, захранващи главни и довеждащи колектори до ПСОВ за агломерации над 2 000 еквивалент жители с цел натоварване на капацитета на ПСОВ в съответствие с чл. 127 от ЗВ.
- Довършване на малки водопроводни проекти по прекратени договори – в следствие от решение на УС на ПУДООС, както и водопроводни обекти с приключено етапно финансиране със средства от ДБ и ПУДООС, на които остава по-малко от 50 % за завършване в съответствие с подадено актуализирано заявление и актуализиран работен проект, съгласно действащите законови изисквания на ЗВ, ЗУТ и ЗОП.

На базата на тези заявени приоритети не може да се очаква, че в периода до 2020 г. ПУДООС ще може да насочи по-голям размер финансиране за дейности за защита от наводнения. В тази връзка се прави допускането, че ежегодно за проекти за защита от наводнения ПУДООС ще може да насочва средно около 6,16% (осреднен дял от последните пет анализирани години) от общите прогнозни годишни разходи в сферата на политиката по управление на водите (40 млн.лв.). Това прави около 2,5 млн. лв. годишно и съответно около 14,8 млн. лв. общо за периода 2016-2021 г. и може да се приеме за оптимистичен сценарий. За реалистичен сценарий може да се приеме, че тези средства ще бъдат в размер на 90% от средствата по оптимистичния сценарий - т.е. 13,3 млн.лв., а като песимистичен сценарий – 80% от средствата по оптимистичния сценарий – т.е. 11,8 млн. лв.

4. Оперативна програма „Региони в растеж 2014-2020 г.“

През програмен период 2003-2007 г. по линия на Оперативна програма „Регионално развитие“ - Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, под-приоритет „Подобряване на физическата среда и превенция на риска“, процедура „Подкрепа на дребномащабни мерки за предотвратяване на наводненията в градските агломерации“ са финансирани проекти за рехабилитация на брегозащитни съоръжения, корекции на реки и дерета, укрепване на речните брегове, възстановяване на проводимостта на реки и дерета и др. Тези проекти се изпълняват от общините, имат инвестиционна насоченост и

са пряко свързани със защитата от наводненията. Общо за периода по тази линия са финансирани проекти на обща стойност 32,5 млн.лв.

В резултат от възприетия при програмирането за периода 2014-2020 г. подход на демаркация на подкрепяните по отделните оперативни програми дейности, ОПРР 2014-2020 г. няма да финансира мерки за повишаване защитата и готовността за адекватна реакция на населението при наводнения, като тези мерки ще бъдат в обхвата на ОПОС 2014-2020 г.

5. Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“

В периода 2007-2013 г. по линия на ОПОС е финансиран един голям проект свързан с управлението на риска от наводнения. Това е проект DIR 51211229-1-171 „Разработване на планове за управление на риска от наводнения“, финансиран по Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна помощ BG161PO005/12/1.20/02/29 на Приоритетна ос 1 на ОПОС 2007–2013. Бенефициенти по проекта са четирите дирекции за басейново управление на водите в България. Целта на проекта е те да бъдат подпомогнати при разработването на Планове за управление на риска от наводнения в съответствие с посочения обем и съдържание в националното законодателство и изискванията на Европейския съюз.

Приетата ОПОС 2014 – 2020 г., одобрена с решение на ЕК на 15 юни 2015 г., съдържа 6 приоритетни оси. ПО 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища“ ще финансира 2 групи мерки:

- Мерки за повишаване защитата и готовността за адекватна реакция на населението при наводнения.
- Мерки за повишаване защитата на населението от свлачищни процеси.

Първата група мерки са в непосредствения обхват на ПУРН и целят изпълнение на ангажиментите, произтичащи от Директива 2007/60/ЕС. Втората група мерки не попадат в непосредствения обхват на ПУРН, но обичайно мерките, насочени към превенция на свлачищните процеси, имат ефект и върху намаляване на негативните последствия от наводнения. В тази връзка настоящият анализ разглежда цялата ПО 4 като финансираща дейности, попадащи в обхвата на целите на ПУРН.

Ще бъдат финансирани следните типове мерки за повишаване защитата и готовността за адекватна реакция на населението при наводнения:

Типове мерки	Бенефициенти
Създаване на Национална система за управление на водите в реално време (в т.ч. проектиране, изграждане, оборудване на системата вкл. системи и инструменти за ранно предупреждение, за подобряване на прогнозирането на риска от наводнения и подобряване на неговото управление)	Структури/звена от системата на МОСВ
Мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения (в т.ч. дейности за: възстановяване на заливни зони, подобряване на задържането на водите, биологично укрепване на бреговете, превенция на риска за населените места – напр. проектиране, изграждане, укрепване, рехабилитация, ликвидация на защитна инфраструктура и/или хидротехнически съоръжения.	Общини
Установяване на 6 центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения (в т.ч. проектиране, изграждане и оборудване на центровете, разработване и прилагане на методики за повишаване на готовността на населението, провеждане на практически учения)	Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР (ГДПБЗН)
Изпълнение на проучвания и оценки във връзка с втори ПУРН за периода 2021-2027 г.	Структури/звена от структурата на МОСВ
Демонстрационни/пилотни проекти , свързани с превенция и управление на риска от наводнения и информационни кампании за повишаване на общественото съзнание по отношение на този риск	Общини, НПО

Ще бъдат финансирани следните типове мерки за повишаване защитата на населението от свлачищни процеси, които имат ефект и върху намаляване на негативните последствия от наводнения:

Типове мерки	Бенефициенти
Извършване на геозащитни мерки в регистрирани свлачищни райони за ограничаване на свлачищните процеси (в т.ч.: проектно-проучвателни работи – инженерно-геоложки проучвания, инвестиционно проектиране; изграждане на брегоукрепителни съоръжения – пилонни конструкции, подпорни стени, буни; изграждане на отводнителни съоръжения за понижаване нивото на подземните води и/или отвеждане на повърхностни води извън обхвата на свлачищата – дренажни шахти, сондажи, водопонизителни системи, канавки и др.)	Общини, структури/звена от системата на МРРБ

ПО 4 ще финансира приоритетно проекти за превенция и управление на риска от наводнения, които са залегнали като мерки в ПУРН, както и проекти за геозащитни

дейности за обекти, включени в Методиката за приоритизиране на свлачищни обекти на територията на страната, разработена от МРРБ, отчитайки и приоритетност от гл.т. на населението в риск.

Мерките за Националната система за управление на водите в реално време ще се прилагат в басейните на 13 реки – пилотно в басейна на р. Искър, а в последствие и в басейните на следните реки:

- Дунавски басейн – р. Огоста, р.Вит, р. Осъм, р. Янтра, р. Русенски Лом
- Черноморски район – р. Провадийска и р. Камчия
- Източнбеломорски район – р. Тунджа, р. Марица и р. Арда
- Западнбеломорски район – р. Места и р. Струма

Инвестиционната стратегия на ПО 4 на ОПОС за програмен период 2014 – 2020 г. показва, че средствата които е възможно да бъдат отделени за финансиране на дейности, попадащи в обхвата на целите на ПУРН, се оценяват на около 153,6 млн. лв. Не са разработени сценарии за този финансов източник, тъй като размерът на финансовите средства е официално одобрен от ЕК.

6. Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) за програмния период 2007-2013 г. е насочена към развитие на конкурентно земеделие и горско стопанство, иновации в хранително – вкусовата индустрия, опазване на природните ресурси и околната среда, както и към насърчаване на възможностите за заетост и по-добро качество на живот в селските райони. В ПРСР 2007-2013 г. няма определена мярка, насочена директно към предотвратяване на вредното въздействие от водите. Въпреки това, през 2012 г. по Мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони” са отпуснати средства за подпомагане на засегнатите от наводнения през същата година общини. По данни от официалния сайт на Програмата за развитие на селските райони и ДФ „Земеделие“ за 2012 г. сумата на финансовата помощ е в размер на около 16 млн. лв., насочени към възстановяване на засегнатите общински пътища и мостове, водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения.

В резултат от възприетия при програмирането за периода 2014-2020 г. подход на демаркация на подкрепяните по отделните оперативни програми дейности, ПРСР 2014-2020 г. няма да финансира мерки за повишаване защитата и готовността за адекватна реакция на населението при наводнения, които ще бъдат в обхвата на ОПОС 2014-2020 г. Подробният анализ на мерките, които ще бъдат подкрепени от ПРСР 2014-2020 г., обаче показва, че Програмата предоставя косвени възможности за финансиране на проекти, свързани с ПУРН. В рамките на Мярка 4 „Инвестиции в материални активи“, наред с инвестиции в земеделски стопанства, инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти и др., могат да бъдат подкрепени следните мерки в обхвата на ПУРН:

Мерки за подпомагане за възстановяването, реконструкцията и модернизацията на съществуваща или изграждането на нова инфраструктура за напояване и отводняване на земеделските земи във връзка с повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства за успешното адаптирането на земеделието към климатичните промени в страната чрез въвеждане на съвременни хидромелиоративни практики. Такива инвестиции ще се подпомагат след изготвяне на обща стратегия за хидромелиоративния сектор (напояване и отводняване) и опазване от вредното въздействие на водите в рамките на програмата за подкрепата от екипа на Международната банка за възстановяване и развитие. Сдруженията за напояване са възможен бенефициент по мярката.

Мерки за възстановяване на влажни зони (в т.ч. възстановяване на влаголюбива растителност, укрепване на бреговете при наклон, поддържане и изграждане на малки водоеми в затревени площи и др.). Изгражданите малки водоеми трябва да са с постоянно водно огледало до 500 кв. м. Те трябва да се изграждат от естествени материали, без бетон, желязо и др., без зарибяване и без екзотични растения и не трябва да се допуска достъп на животни в тях. Подобни малки водоеми и влажни зони съответстват на мерки за създаване на управляеми полдери и буферни басейни и създаване и възстановяване на влажни зони, които са в обхвата на ПУРН.

Проектите, включващи инвестиции за поддържане и изграждане на малки водоеми, трябва да отговарят на изискванията на Рамковата директива за водите (2000/60/ЕО) и ПУРБ, съгласувано от съответната структура на МОСВ/Басейнова дирекция. Потенциални бенефициенти по тези мерки са регистрирани земеделски производители.

На настоящия етап не може да бъде направена оценка на размера на средствата, които ПРСР може да осигури за инфраструктура за отводняване и за възстановяване на влажни зони и изграждане на малки водоеми, тъй като към момента е планирано финансирането само по мерки, а не и по подмерки. За Мярка 04 „Инвестиции в материални активи“ на ПРСР средствата, предвидени за целия период 2014-2020 г., са 1,3 млрд.лв., но те ще бъдат основно за инвестиции в земеделски стопанства и инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти и др.

7. Програми за териториално сътрудничество

Европейското териториално сътрудничество, финансирано от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), е предназначено да подкрепя хармоничната и балансирана интеграция на територията на ЕС чрез подпомагане на сътрудничеството в области, които са от значение за общността на трансгранично, транснационално и междурегионално равнище.

Оперативните програми за териториално сътрудничество, които са обект на анализ, са:

- Програма за трансгранично сътрудничество по вътрешните граници на Европейския съюз: България - Гърция с финансиране от ЕФРР
- Програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз: България – Турция. Тази програма ще се финансира както от ЕФРР, така и от Инструмента за пред-присъединителна помощ (ИПП) на ЕС
- Програмата за транснационално сътрудничество в Зона "Югоизточна Европа" (South East European Space)
- Програма за междурегионално сътрудничество INTERREG
- Програма за транснационално сътрудничество „БАЛКАНИ - СРЕДИЗЕМНО МОРЕ 2014-2020“

7.1. Програма за трансгранично сътрудничество „Гърция-България“

Допустимият регион на програмата включва:

- България – областите: Благоевград, Смолян, Хасково и Кърджали
- Гърция – Префектурите: Еврос, Ксанти, Родопи, Драма, Кавала, Централна Македония, Солун и Серес

Програмен период 2007-2013 г.

Програма за трансгранично сътрудничество Гърция-България има четири приоритетни оси, като само Приоритетна ос 1 „Качество на живот“ е тази, която финансира дейности, попадащи под обхвата на ПУРН. Те са основно съсредоточени в рамките на област на интервенция 1.1: „Опазване, управление и насърчаване на природните ресурси“. Интервенциите включват проекти за съвместно управление на риска срещу природни и предизвикани от човешка дейност бедствия, както и интервенции за съвместно управление на водите.

Общият бюджет на Програмата за трансгранично сътрудничество „Гърция-България“ за програмния период 2007-2013 г. е 138 691 303 евро, от които 117 887 607 евро от ЕФРР, а останалите са национален принос.

Финансираните проекти в областта на водите, които са сходни с потенциални мерки в обхвата на ПУРН, са идентифицирани от представената информация на официалната интернет страница на програмата, както следва:

Име на проекта	Бюджет (евро)
С.В.Р.А.О.М.Р.А.А.Р. / Трансгранична зона за отдих на река Марица (Свилеград) и река Арда (Кастаниец)/ Cross border recreation area of Maritsa river (Svilengrad) and Ardas river (Kastanies)	1 483 405
JEFMAN / Съвместни усилия за управление на риска от наводнения/ Joint Efforts for Flood risk Management	1 890 171
RIVERALERT / Система за подпомагане вземането на решения при риск от наводнения в басейна на р. Струма / Decision Support System for flood risks alert in Strymon/Struma River Basin	1 503 000
WMFP / Управление на водите и защита от наводнения в с. Тракиец, община Хасково/ Water management and flood protection in Trakiets village, Haskovo municipality	581 532
ARDAFORECAST / Изграждане на система за предупреждения за наводнения в басейна на р. Арда за минимизиране на риска в трансграничния район/ Flood warning system establishment in Arda river basin for minimising the risk in the cross border area	823 221
Общо	6 281 329

Финансовите средства за проекти в областта на водите, реализирани в периода 2007-2013 г., представляват около 4,5% от бюджета на Програмата.

Програмен период 2014-2020 г.

За програмния период 2014-2020 г. Програмата за трансгранично сътрудничество Гърция-България 2014-2020 г. ще функционира чрез пет приоритетни оси.

Дейности, свързани с намаляване на риска от наводнения, ще могат да се финансират по Приоритетна ос 2 “Устойчив и приспособим към климата трансграничен регион“. Тази приоритетна ос включва четири специфични цели, като приоритетна по отношение на мерките, свързани с наводненията е Специфична цел „Намаляване на последици от бедствия“. Тази специфична цел е фокусирана върху насърчаване на инвестиции, предназначени за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия. Сред индикативните дейности, които се финансират попадат пилотни действия за адаптиране/сметчаване ефекта от специфични рискове, както и дейности, свързани с управление на рискове и бедствия.

Приоритетна ос 2 включва и още една специфична цел, свързана с управлението на водите (Специфична цел „Подобряване на управлението на водите и почвите“), като тя е съсредоточена върху:

- Развитие на трансгранични платформи за оперативната съвместимост на бази данни и интегрирани подходи за управление на водните ресурси и почвите.
- Развитие на трансгранични партньорства в сферата на „екоиновации“ и участие в европейските партньорства за иновации в областта на управлението на водните ресурси и на почвите.
- Пилотни проекти или включване на съществуващи иновативни методи / технологии за ефективно управление на водните ресурси и почвите и съвместно разработване на нови методи.

Общите финансови средства по Програмата са 110 241 234 евро, като финансовият план е следният:

Приоритетна ос	Европейско съфинансиране	Национално съфинансиране	Общо
		85 %	15 %

Приоритетна ос	Европейско съфинансиране	Национално съфинансиране	Общо
	85 %	15 %	100 %
ПО 1: Конкурентен и иновативен трансграничен регион	17 638 598 €	3 112 694 €	20 751 292 €
ПО 2: Устойчив и приспособим към климата трансграничен регион	12 033 773 €	2 123 607 €	14 157 380 €
	24 136 376 €	4 259 360 €	28 395 736 €
ПО 3: Трансграничен регион с подобрена взаимосвързаност	29 070 613 €	5 130 108 €	34 200 721 €
ПО 4: Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване	20 747 400 €	3 661 306 €	24 408 706 €
ПО 5: Техническа помощ	6 614 474 €	1 167 260 €	7 781 734 €
Общо	110 241 234 €	19 454 335 €	129 695 569 €

Разпределението на ресурсите по Приоритетна ос 2 е следното:

- **Намаляване на последици от бедствия - 12 033 773 евро**
- Валоризиране на културно и природно наследство в трансграничния регион – 11 414 538 евро
- Подобряване на ефективността на дейностите по опазване на биологичното разнообразие - 7 011 342 евро
- **Подобряване на управлението на водите и почвите - 5 710 496 евро**

При допускане, че целият бюджет, заделен за намаляване на последици от бедствия и половината от бюджета за подобряване на управлението на водите и почвите (т.е. той ще бъде поравно разпределен между проекти в областта на водите и проекти в областта на почвите), то през следващия програмен период може да се очаква финансиране в размер на около 14 млн. евро (28 млн.лв.), което може да се приеме за оптимистичен сценарий. В съответствие с допусканията, направени по-горе по отношение на средствата за останалите програми, и тук реалистичният сценарий се приема за равен на 90% от средствата за оптимистичния сценарий – 25,2 млн.лв., а песимистичният сценарий се приема за равен на 80% от средствата за оптимистичния сценарий – 22,4 млн.лв.

7.2. Програма за трансгранично сътрудничество „България-Турция“

Допустимият регион на програмата включва:

- България – областите: Бургас, Ямбол и Хасково

- Турция – провинции: Одрин и Къркларели

Програмен период 2007-2013 г.

Програмата за ТГС България-Турция 2007-2013 има три приоритетни оси, като Приоритетна ос 2 „Подобряване качеството на живот“ включва интервенции в областта на околната среда, както следва:

- Сфера на интервенция 2.1: Опазване на околната среда, природното, културното и историческото наследство
- Сфера на интервенция 2.2: Изграждане на институционалния капацитет с цел устойчиво развитие и опазване на природните ресурси, културното и историческото наследство

Общият бюджет на програмата е 31 113 547 евро, като 49.07% от средствата са отделени за Приоритетна ос 2: Подобряване качеството на живот.

Няма финансирани проекти в областта на водите в периода 2007-2013 г.

Програмен период 2014-2020 г.

През периода 2014-2020 г. Програмата има три приоритета, както следва: Приоритетна ос 1 “Околна среда”, Приоритетна ос 2 “Устойчив туризъм” и Приоритетна ос 3 “Техническа помощ”. Приоритетна ос 1 има две специфични цели:

- Специфична цел 1.1.: Предотвратяване и смекчаване на рисковете и последствията от природни и предизвикани от човека опасности и бедствия в трансграничния регион
- Специфична цел 1.2.: Подобряване на капацитета за опазване на природата и устойчиво използване на общите природни ресурси в трансграничния регион

Общата финансова подкрепа по Програмата е 29 642 894,12 евро, от които 13 339 302,35 или 45% за Приоритетна ос 1 “Околна среда”.

През м. март 2016 г. приключи приемането на проекти по Първата покана за Програмата. Съгласно документацията за кандидатстване по тази покана ще бъде разпределен планираният бюджет за 2015, 2016 и 2017 г. По Приоритетна ос 1 размерът на тези средства е 5 514 127,50 евро. Допустимите дейности за финансиране по Приоритетна ос 1 включват:

- Разработване на системи за ранно алармиране (инвестиции)
- Осигуряване на оборудване за борба с пожари в т.ч. решения за противопожарна безопасност, борба с пожарите и дейности за ликвидиране на последствия от пожари (инвестиции)
- Подкрепа за дребномащабни инвестиции свързани със защита от наводнения в т.ч. възстановяване на заливаеми и влажни зони, залесяване, ремеандриране, прочистване на речни корита, изграждане на защитни съоръжения (диги и канали), доставка на специализирано оборудване (инвестиции).
- Разнообразен набор от меки мерки свързани с предотвратяване и смекчаване на рисковете и последствията от природни и предизвикани от човека опасности и бедствия

Ако се допусне, че половината от обявените по поканата средства бъдат разпределени за подкрепа на дейности свързани със защита от наводнения, то прогнозните средства за периода до 2017 г. включително възлизат на 2,8 млн. евро (5,4 млн.лв.). За периода до 2020 г. по Приоритетна ос 1 ще останат за разпределяне 7,8 млн. евро. При допускане, че около половината от тези средства ще бъдат разпределени за финансиране на проекти свързани със защита от наводнения, това прави около 3,9 млн. евро (7,7 млн.лв.) за периода 2018-2020 г. Сумарно за целия период може да се допусне, че за проекти свързани със защита от наводненията по програмата ще бъдат осигурени около 13 млн.лв, което може да се приеме за оптимистичен сценарий. В съответствие с допусканията, направени по-горе по отношение на средствата за останалите програми, и тук реалистичният сценарий се приема за равен на 90% от средствата за оптимистичния сценарий – 11,7 млн.лв., а песимистичният сценарий се приема за равен на 80% от средствата за оптимистичния сценарий – 10,4 млн.лв.

7.3. Програма ИНТЕРРЕГ

Програма ИНТЕРРЕГ обхваща цялата територия на Европейския съюз (286 региона от ниво NUTS 2) и Норвегия и Швейцария.

Програмен период 2007-2013 г.

Оперативна програма за междурегионално сътрудничество INTERREG IVC се изпълнява в рамките на Цел 3 на политиката по сближаване – европейско териториално сътрудничество. По програмата са подкрепени 2 тематични приоритета, както следва:

- Приоритет 1. Иновации и икономика на знанието
- Приоритет 2. Околна среда и предотвратяване на риска

Общият бюджет на програмата е 321 млн. евро, като 55% е насочен към приоритет 1 и 39% - към Приоритет 2¹.

През програмния период 2007-2013 г. са финансирани 69 проекта, в които е имало български партньор, но само един от тях е бил в областта на управление на водите. Проектът е на стойност 1 815 440 евро, реализиран е от 11 партньора, сред които и Столична община.

Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014-2020

През програмния период 2014-2020 г. тематичните цели, които ще бъдат адресирани от Програмата, са:

- Засилване на изследванията, технологичното развитие и иновациите
- Засилване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия (МСП)
- Подкрепа на преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори
- Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност

Разпределението на средствата от ЕФРР за периода 2014-2020 г. е следното:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Всичко
Млн. евро	17,8	26,0	37,2	67,5	68,9	70,3	71,7	359,3

Общият бюджет от ЕФРР за Програмата в размер на 359 млн. евро ще бъде разпределен поравно между тематичните цели, т.е. по 25% за всяка цел или 84 441 685 евро.

Тематична цел 4 включва следните инвестиционни приоритети:

¹ 6% са насочени за техническа помощ.

Инвестиционен приоритет 6в - съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на природното и културно наследство

и

Инвестиционен приоритет 6ж - подкрепа за индустриалния преход към икономика, използваща ресурсите по-ефективно, насърчаване на зеления растеж, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели в публичния и частния сектор.

Въз основа на опита от програмен период 2007-2013 г. и инвестиционните приоритети за настоящия програмен период не може да се очаква съществен финансов ресурс, насочен към мерки за управление на риска от наводнения, по тази програма.

7.4. Програма за транснационално сътрудничество „БАЛКАНИ - СРЕДИЗЕМНО МОРЕ 2014-2020“

Географският обхват на Програмата за транснационално сътрудничество „Балкани - Средиземно море 2014-2020“ включва цялата територия на пет държави: а) държави-членки на ЕС: България, Кипър и Гърция; б) държави кандидат-членки на ЕС: Албания и Македония.

Програмата има три приоритетни оси:

- Приоритетна ос 1: „Предприемачество и иновации“ е посветена на дейности за изграждане на регионалния предприемачески потенциал, подобряване на конкурентоспособността, насърчаване и подпомагане създаването на нови малки и средни предприятия (МСП).
- Приоритетна ос 2: „Околна среда“ цели да се засилят интегрираните съвместни подходи за опазване и управление на богатото природно и културно наследство в региона като предпоставка и основа за устойчиво развитие и приобщаващ растеж. Също така ще се подпомага развитието на региона като туристическа дестинация, насърчавайки развитието на идентичност „Балкани - Средиземно море“. Ще се търси баланс между туризма, опазването на околната среда, ефективността на ресурсите и икономическото развитие.
- Приоритетна ос 3: „Техническа помощ“

Общият бюджет на Програмата е 39 727 652,11 евро, като 57% са насочени към Приоритетна ос 2 и разпределението им по специфични цели е следното:

Специфична цел	Бюджет (евро)
Специфична цел 2.1: Поддържане на биологичното разнообразие и природните екосистеми чрез укрепване на работата в мрежи и управление на защитени територии, включително Натура 2000.	8 974 146
Специфична цел 2.2: Насърчаване на сътрудничеството и работата в мрежи с цел въвеждане на иновативни технологии за ефективно управление в сектора на отпадъците, почвите и водните ресурси.	7 852 378
Специфична цел 2.3: Създаване на умения за по-добро управление на околната среда и повишаване на капацитета за управление	5 608 841

Въз основа на характера на специфичните цели и заделения бюджет за тяхното изпълнение може да се очаква финансиране в размер около 3 млн.евро (5,9 млн.лв.) през периода 2014-2020 г. за проекти в областта на водите, като тези средства се приемат за оптимистичен сценарий. В съответствие с допусканията, направени по-горе по отношение на средствата за останалите програми, и тук реалистичният сценарий се приема за равен на 90% от средствата за оптимистичния сценарий – 5,3 млн.лв., а песимистичният сценарий се приема за равен на 80% от средствата за оптимистичния сценарий – 4,7 млн.лв.

8. Хидромелиоративни системи

Хидромелиоративният фонд в България – системите, служещи за напояване и отводняване, се разделя условно на няколко основни групи в зависимост от собствеността, начина на управление и вложените средства за изграждането им:

- изграден с държавни средства, включен в активите и управляван от “Напоителни системи” (НС) ЕАД и „Земинвест” ЕАД
- вътрешно-канална мрежа, изградена с държавни средства и стопанисвана до 1993 г. от бившите ТКЗС и АПК
- незавършени и непредадени за експлоатация обекти, финансирани с държавни средства, охранявани от и заведени на задбалансов отчет в “Агроводинвест” ЕАД

- хидромелиоративни съоръжения, изградени с кооперативни средства, включително и над 2000 малки язовири за напояване, понастоящем публична общинска собственост
- хидромелиоративни съоръжения, изградени за напояване с държавни или кооперативни средства, ползвани (или собственост) и управлявани от сдружения за напояване
- хидромелиоративни съоръжения, частна собственост, изградени от недържавни структури (предимно малки съоръжения).

С изключение на „Напоителни системи“ ЕАД другите описани хидромелиоративни субекти са малки по мащаб като към настоящия момент работата им е насочена основно към дейности, които са извън в обхвата на мерките, предложени в ПУРН. В тази връзка анализът разглежда само „Напоителни системи“ ЕАД.

„Напоителни системи“ ЕАД е търговско дружество със 100% държавна собственост с принципал Министъра на земеделието и храните. Предметът на дейност на дружеството е стопанисване, експлоатация, ремонт, поддържане, разширение, инвестиране, проучване и проектиране, научно-изследователска, развойна, инженерингова дейност за комплексно използване на хидромелиоративния фонд. Към 2013 г. териториалната структура на дружеството е съставена от централно управление в гр. София и 10 клона в страната, чрез които дружеството осъществява дейността си. Клоновете извършват доставка на вода за напояване, промишлено и питейно водоснабдяване, отводняване и предпазване от заливане на земеделски земи, промишлени обекти, населени места и др.

„Напоителни системи“ ЕАД извършва три големи групи дейности, както следва:

- Доставка и продажба на вода за напояване, доставяне на вода на ВиК дружества; промишлено водоснабдяване; зареждане на рибарници и други нужди, вкл. мелиоративно и селскостопанско строителство. Тази група дейности има търговски характер. Цената на услугата „водоподаване за напояване“ се определя ежегодно за следващия поливен сезон, като Министърът на земеделието и храните издава заповед с одобрената цена на услугата.

- Предпазване от вредното въздействие на водите (отводняване и корекции) включващо: стопанисване, експлоатация, ремонт, поддържане, разширяване, инвестиране, проучване и проектиране и др.
- Извършване на специализирани работи и услуги в сферата на хидромелиорациите и строителството; отдаване под наем на хидротехнически съоръжения и сгради; обучение, квалификация и преквалификация на кадри за хидромелиоративното строителство; производство и търговия със селскостопанска продукция, дървен материал, ел. енергия, риба и рибни продукти; почивно дело, туризъм, ресторантьорство и хотелиерство; търговия и др. Тази група дейности има търговски характер.

Задължението за извършване на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите се възлага на „Напоителни системи“ ЕАД чрез договор от Министъра на земеделието и храните (чл. §4а от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за водите).

Средствата за компенсирание на несправедливата финансова тежест от извършването на обществената услуга за защита от вредното въздействие на водите се предоставят на „Напоителни системи“ ЕАД съгласно чл.2, параграф 1, буква „а“ от Решение на Комисията от 20 декември 2011 г. относно прилагането на чл.106, пар.2 от Договора за функционирането на Европейския съюз за държавна помощ под формата на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, натоварени с извършването на услуги от общ икономически интерес. Средствата се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерството на земеделието и храните.

Дружеството стопанисва инженерни системи и съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите (публична държавна собственост по силата на чл.13, т.3, от Закона за водите), в т.ч. заливане на населени места, пътища, ж.п. линии, промишлени предприятия, земеделски земи и други важни от национален мащаб обекти.

Обектите с общонационално значение включват:

- Предпазни диги на р. Дунав - 295 км.
- Корекции на вътрешни реки - 3 240 км.

- Предпазни диги - 385 км.
- Ретензионни язовири - 14 бр.
- Отводнителни помпени станции - 90 бр.
- Отводнителни полета - 1 434 хил. дка. в т.ч. на 32 % от тях отводняването се осъществява помпено, а на останалите – гравитачно.
- Главна канална мрежа - 2 334 км.
- Събирателна канална мрежа -11 192 км.
- Закрита дренажна мрежа - върху 356 хил. дка.

Разходи на дружеството, насочени към предпазване от вредното въздействие на водите, включват оперативни и капиталови разходи. Тези разходи се отчитат в отчетите за приходите и разходите на дружество "Напоителни системи" ЕАД общо с другите разходи, направени от дружеството (за доставка на вода и др.търговски дейности), които са публично достъпни. Информация конкретно за тях може да бъде получена от специално изготвени за целта справки от дружеството. Справките се изготвят по клонове на дружеството и въз основа на това, данните за разходите могат да бъдат агрегирани на по-високо ниво.

За целите на изпълнението на Проект „Оценка на възстановяването на разходите за водни услуги. Разработване на подход за определяне на ресурсните разходи и разходите за опазване на околната среда при оценката на възстановяването на разходите, както и подход за определяне на приноса на различните водоползватели към възстановяването” „Напоителни системи“ ЕАД предостави на МОСВ данни по такива справки за 2009, 2010 и 2011 г. За 2012 г., 2013 и 2014 г. не са предоставени данни. За целта е приложен алгоритъм за „произвеждане“ на данни за целите на оценката на разходите за предпазване от вредното въздействие на водите за тези години, при който:

- На базата на годишните финансови отчети на дружеството „Напоителни системи“ ЕАД са определени годишните оперативни и инвестиционни разходи на дружеството за 2012 г., 2013 и 2014 г.
- За изчисляването на сумата на разходите за предпазване от вредното въздействие на водите към тези суми на общите разходи е приложен коефициент от 36,7%. Този коефициент е определен в рамките на анализите,

изготвени при разработването на Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България. Той показва какъв е делът на тези разходи в общите разходи на „Напоителни системи“ ЕАД, които включват още разходи за доставка на вода за напояване и др. търговски дейности.

Разходите за предпазване от вредното въздействие на водите на „Напоителни системи“ ЕАД за периода 2009-2014 г. са представени в следващата таблица.

Таблица 5. Разходи за предпазване от вредното въздействие на водите на „Напоителни системи“ ЕАД за периода 2009-2014 г. (млн.)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Разходи за предпазване от вредното въздействие на водите	20,8	31,7	17,4	14,3	16,1	14,4

Източник: Годишни финансови отчети на „Напоителни системи“ ЕАД

Както е видно от горната таблица, размерът на средствата, които „Напоителни системи“ ЕАД отделя за дейности, свързани с предпазване от вредното въздействие на водите, варира през годините, като след 2010 г. се наблюдава устойчива тенденция на спад. Причините за това са свързани с недофинансиране на услугата от страна на държавата. Съгласно доклада за дейността на „Напоителни системи“ ЕАД през 2013 г. приходите за поддръжка на обекти за предпазване от вредното въздействие на водите са в размер на 4,758 млн. лв. при 16,1 млн.лв. разходи за дейността. Практиката на дружеството е да дофинансира разходите за услугата с приходи от доставка на вода и други приходи от търговска дейност.

На база данните от финансовите отчети и докладите за дейността на „Напоителни системи“ ЕАД, както и Бизнес плана за развитие на дружеството през периода 2012-2016 г. може да се направи допускане относно очакваното ниво на средствата, които дружеството ще може да отдели на годишна база за финансиране на дейности, свързани с предпазване от вредното въздействие на водите.

Реалистичните прогнози стъпват на допускането, че в следващите няколко години не се очаква да настъпи сериозно подобрене в ефективността на „Напоителни системи“ ЕАД. Същевременно необходимото финансиране от страна на

държавата, за изпълнение на вменените на дружеството по закон дейности, ще бъде осигурено, предвид зачестилите случаи на тежки наводнения в страната. При така определените условия може да се очаква, че „Напоителни системи“ ЕАД ще може да отдели за поддържане на обекти за предпазване от вредното въздействие на водите сходни по размер средства на тези, отделени за периода 2009-2011 г. или около 20 млн. лв. годишно, съответно около 120 млн.лв. за периода 2016-2021 г. и това се приема за реалистичен сценарий. За оптимистичен сценарий се приема, че финансирането ще бъде с 10% по-високо от реалистичния сценарий – 132 млн.лв., а за песимистичен сценарий – съответно с 10% по-ниско от реалистичния сценарий – 108 млн.лв.

9. Обобщен ресурс

В следващата таблица в систематизиран вид е представен очакваният ресурс от разгледаните по-горе финансови източници, чрез които могат да се финансират мерки, влизащи в обхвата на ПУРН за ИБР. Обобщената справка е изготвена за целия период 2016-2021 г., тъй като към настоящия момент не е възможно да се изготви прогноза относно разпределението на финансовия ресурс по години.

**Таблица 6. Източници на финансиране на мерки в обхвата на ПУРН за ИБР
общо за България за периода 2016-2021 г. (млн.лв.)**

Източник на финансиране	Сценарии		
	Оптимистичен	Реалистичен	Песимистичен
Държавен бюджет	30,0	27,0	24,0
Общински бюджети	166,4	149,8	133,1
ПУДООС	14,8	13,3	11,8
ОПОС	153,6	153,6	153,6
"Напоителни системи" ЕАД	132,0	120,0	108,0
Програма за трансгранично сътрудничество „Гърция-България“	28,0	25,2	22,4
Програма за трансгранично сътрудничество „България-Турция“	13,0	11,7	10,4
Програма за трансгранично сътрудничество „БАЛКАНИ - СРЕДИЗЕМНО МОРЕ 2014-	5,9	5,3	4,7

2020“			
ВСИЧКО	543,7	505,9	468

Оперативна програма „Околна среда 2014-2020“, общинските бюджети и дружеството „Напоителни системи“ ЕАД са най-големите потенциални източници на средства за мерки, влизащи в обхвата на ПУРН.

С цел да се определят прогнозните средства, на които Източнбеломорският район може да разчита за финансиране на потенциални мерки от ПУРН към сумата на възможния финансов ресурс е приложен коефициент от 29,8%, който представлява делът на населението на Източнбеломорския район в общото население на страната. По този начин общият прогнозен финансов ресурс за страната се разпределя пропорционално между районите на база население.

Въз основа на направените изчисления **прогнозният финансов ресурс, който Източнбеломорския район ще може да използва за финансиране на мерките от ПУРН за периода 2016-2021 г., е съответно: реалистичен сценарий – 150,8 млн.лв, оптимистичен сценарий – 162 млн.лв., и песимистичен сценарий – 139,5 млн.лв.**